

Subject: Siseministeeriumi arvamus tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kohta

From:

Sent: Tuesday, June 10, 2025 11:19 AM

To: Marily Jaska <Marily.Jaska@kliimaministeerium.ee>; Rene Lauk <Rene.Lauk@kliimaministeerium.ee>; Birgit Parmas <Birgit.Parmas@kliimaministeerium.ee>; eda.partel@kliimaministeerium.ee

Cc:

Subject: Siseministeeriumi arvamus tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kohta

Tere

Siseministeerium tänab võimaluse eest esitada arvamus tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) kohta.

Leiame, et VTK on üldjoontes hästi koostatud ning toob välja peamised vajadused ja regulatiivsed kitsaskohad. Samuti on tervitav, et kavandatud seaduse koostamisel on arvestatud mitmete Siseministeeriumi varasemate ettepanekutega.

Siiski juhime tähelepanu järgmistele aspektidele, mida seaduse eelnõu koostamisel tuleks kindlasti arvesse võtta:

1. Seaduses tuleb selgelt määratleda Siseministeeriumi ning selle valitsemisala asutuste, sh Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitsepolitsei ameti roll tuumarajatiste ja -materjalide turvalisuse tagamisel ning hädaolukordade ennetamisel, juhtimisel ja lahendamisel. Eraldi tähelepanu tuleb pöörata sellele, kuidas siduda tuumaenergia hädaolukordade käsitlemine olemasolevasse/kehtestatavasse õigusraamistikku (nt tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus). Soovitame, et valmisoleku nõue tuumaenergia kasutusega seotud hädaolukordadeks oleks seaduses alalise nõudena sätestatud.
2. VTKs ei käsitleta kemikaaliseaduse võimalikku muutmise vajadust. Tuumajaamad liigituvad suurõnnetuse ohuga ettevõtteks ning seega tuleks hinnata, kas ja mil määral tuleb kemikaaliseadust muuta. Samuti tuleb hinnata muudatusi kiirgusohutuse regulatsioonis ja vajadusel nende seaduste omavahelist koostoimet reguleerida.
3. Tuumarajatiste ehitus ja käitamine peab eeldama põhjalikku taustakontrolli nii ettevõtete, ehitajate kui ka kõigi isikute osas, kes pääsevad objekti territooriumile. Lisaks on oluline kaaluda, kas tuumajaama juhtivatel töötajatel tuleks nõuda riigisaladuse loa olemasolu. Vastavad nõuded tuleb sätestada tuumaseaduses. Seejuures on oluline arvestada, et kontrollide mahu suurenemine toob kaasa vajaduse lisainimressursi ja täiendava rahastuse järele.
4. Vaatamata sellele, et VTK viitab vajadusele vajadusel muuta ka muid seotud seadusi (nt päästeseadus, tuleohutuse seadus), ei ole hetkel veel piisavalt selge, kui ulatuslikult hakkab tuumaohutuse regulatsioon mõjutama Siseministeeriumi valitsemisala asutuste tegevust. Arvestades vajadust täiendada CBRN võimekust, päästevalmidust ja julgeolekumeetmeid, on vajalik planeerida pikaajalised investeeringud ja püsiv rahastus vajalike võimekuste loomiseks ja arendamiseks.
5. Siseministeeriumi ja tema allasutuste kaasamine planeeringu- ja loamenetlustesse peab olema tagatud kõigil juhtudel, kui tegevus võib mõjutada sisejulgeolekut või hädaolukordade lahendamise võimekust. Riskide hindamine peab algama juba varases etapis.
6. Tuumaterrorismi tõkestamise rahvusvahelise konventsiooni rakendamise osas peab olema selge, kuidas kavandatakse koostööd teiste riikidega ning kuidas täidetakse konventsioonist tulenevaid kohustusi.

Siseministeerium toetab tuumaenergia ja -ohutuse seaduse väljatöötamist ning peab seda vältimatuks eeltingimuseks tuumaenergia kasutuselevõtuks Eestis. Samas rõhutame, et seadus peab looma tugeva ja selge aluse sisejulgeoleku, hädaolukordadeks valmisoleku ja elanikkonnakaitse tagamiseks kogu tuumakütuse tsükli ulatuses.

Lisaks soovime rõhutada, et tuumaprogrammi rakendamine toob kaasa märkimisväärse lisakoormuse Siseministeeriumi valitsemisala asutustele, mis hõlmab nii inimressurssi kui ka eritehnikat ja taristu arendamist. Palume need vajadused arvesse võtta ka eelseisvates RES-protsessides.

Siseministeerium on valmis osalema edasistes aruteludes ja koostöös seaduse eelnõu väljatöötamisel.

Lugupidamisega,

nõunik
Siseministeerium

